

2.4. SEINMESOLITIKUM (CA. 5600–3900 F.KR.)

Ved inngangen til det som stedvis kalles «klassisk nøstvetfase» inntreffer betydelige endringer på flere kulturhistoriske plan. Boplasser fra denne perioden er tidvis svært arealstore og kan romme mange titalls tusen funn. Også fra denne fasen er rester etter boligkonstruksjoner dokumentert. Et typisk trekk for boplassmaterialet fra fasen i Sørøst-Norge er en stor andel bergart. Bergartsandelen beror på det store antallet nøstvetøkser. Disse er normalt framstilt gjennom grove avslag langs sidene og sliping av eggpartiet. Fra enkelte boplasser/boplassmiljøer er det dokumentert at flere hundre nøstvetøkser er blitt framstilt. I tillegg er slipeplater og kniver av sandstein fortsatt sentrale funnkategorier. Flintteknologien er nå tydelig rettet mot produksjon av mikroflekker, fortrinnsvis fra håndtakskjerner. Blant småredskapene av flint utgjør kraftige bor med trekantet tverrsnitt og skrapere typiske funnkategorier. Disse er normalt laget av avslag, og flekker synes ikke å ha vært en målrettet del av flintreduksjonen. *Krøgenes D2* kan sies å være en typisk lokalitet for det første årtusenet av seinmesolitikum, med blant annet et omfattende materiale av

økserelatert bergart. Omkring 4500 f.Kr. inntreffer nye endringer i funnmaterialet i Sørøst-Norge: Øksene blir brått langt færre, og de få som forekommer, har mer omfattende sliping, er ofte av andre bergarter og av annen fasong enn nøstvetøksene. Det flintteknologiske konseptet er fremdeles rettet mot produksjon av mikroflekker fra håndtakskjerner, men antallet flekker produsert fra andre typer plattformkjerner øker. Flekker foretrekkes igjen som utgangspunkt for småredskaper som kniver og skrapere. Den viktigste endringen er likevel at regulære pilspisser igjen tas i bruk. Tverrpiler laget av avslag er vanligst, men A-piler og eneggede piler, ofte laget av spinkle flekker eller flekkelignende avslag, tilkommer også. Videre er de store, intensivt brukte og svært funnrrike boplassene nå borte, men også fra denne fasen kjennes varige hyttekonstruksjoner.

Det er en rekke uavklarte spørsmål knyttet til de siste 500–600 årene av seinmesolitikum, blant annet som følge av at mange boplasser rommer funn fra gjentatte, korte besøk i både eldre og yngre perioder. *Krøgenes D1* er en slik blandet boplass.

Figur 2.4.1: Nina Torp: Foruten å dokumentere den vitenskapelige metoden i en omfattende fotoserie har jeg fokusert på hva slags redskaper, hjelpemidler og gjenstander arkeologene har med seg i felt, og hvordan disse brukes og plasseres. Åpenbart er det praktiske årsaker til både bruk og plassering av redskaper og hjelpemidler. Men min interesse ligger også i å dokumentere det samtidige menneskets (arkeologenes) bevegelser på det samme område som steinaldermennesket engang organiserte seg på. Foto: Nina Torp. *SITUASJONER*, 2016 © Nina Torp / BONO.